
HEGYVIDÉKI IGEHIRDETÉSEK

SZERETEM ÉS ÁLDOM AZ URAT

Márk 14,18-28

2019. JÚLIUS 7.

IGEHIRDETŐ: SZABÓ ISTVÁN

Lekció: 116. zsoltár

Imádkozzunk: Köszönjük, mennyei Atyánk, hogy ma ebben a közösségben is hálával jöhetünk eléd, s elmondhatjuk boldog tapasztalatunkat: mikor Hozzád kiáltottunk, megszabadítottál, ha ügyefogyottak voltunk, megsegítettél, ha szorongattatás vett bennünket körbe, tágas tért adtál köröttünk, és ha azt kellett mondanunk, hogy minden ember hazug, a Te igazságod mégis dicsőségesen ragyogott, vonzott és vezetett bennünket. Magasztalunk és dicsérünk mindezért. De megvalljuk töredelemmel, hogy sokszor önmagunkat vittük nehéz helyzetbe, s magunk is azok közé tartozunk, akiket oly erősen elítélünk: lázadók, engedetlenek, szeretetlenek vagyunk, letértünk utadról, és a magunk törvénye szerint akartunk járni a bajt bajra hozva. Kérünk, oldozz föl bűneink terhe alól, és újíts meg bennünket kegyelmesen Szentlelked erejében, hogy láthatóvá legyen rajtunk Jézus Krisztus. alakja, dicsősége, formája, hogy valóban Hozzá lehessünk hasonlatosak, hiszen elhívott és megváltott gyermekeid vagyunk. Ezért megnyitjuk szívünket, Hozzád kiáltunk, és szent hívással hívunk, küldd el lelkedet, áldd meg istentiszteletünket, töltsd be szívünket. Ámen

Textus: «Amikor asztalhoz telepedtek, és ettek, ezt mondta Jézus: Bizony mondom nektek, egy közületek elárul engem, aki együtt eszik velem. Elszomorodva egymás után kezdték kérdezgetni tőle: Csak nem én? És a másik is: csak nem? Ő pedig ezt mondta nekik: Egy a tizenkettő közül, aki velem együtt mártogat a tálba. Mert az Emberfia elmege ugyan, amint meg van írva róla, de jaj annak az embernek, aki az Emberfiát elárulja: jobb lett volna annak az embernek, ha meg sem születik. És amikor ettek, vette a kenyeret, áldást mondott, és megtörte, odaadta nekik, és ezt mondta: Vegyétek, ez az én testem. Azután vette a poharat, hálát adott, odaadta nekik, és ittak belőle mindnyájan, és ezt mondta nekik: Ez az én vérem, a szövetség vére, amely sokakért kiontatik. Bizony mondom nektek,

hogy nem iszom többé a szőlőtő terméséből ama napig, amelyen újat iszom az Isten országában. Miután elénekelték a zsoltárokat, kimentek az Olajfák hegyére.» (Márk 14,18-28.)

Szeretett Gyülekezet, Kedves Testvérek! Ritka az, amikor a Biblia-olvasó kalauzban megjelölt igeszakasz és az úrvacsorázásunk egybeesik, és ritka az is, hogy úgy készülhetünk az úrvacsorára, hogy ma nemcsak a Korinthusi levélben olvasható szereztetési igét hallhatjuk majd. Ezzel a szófordulattal szoktuk a szereztetési igét bevezetni: élénk adják élénk az evangélisták is, de kiváltképpen Pál... Most úgy hallottuk, ahogy Márk evangélista adja élénk, tömören, szorosra fogva, mellőzve azokat az elemeket, amelyeket Pál apostol az apostoli hagyományból átvett és a korinthusiaknak megírt. De éppen az evangélista tömörsége okán figyelhetünk fel fontos elemekre. A felolvasott szakasz utolsó részében ezt olvassuk: és miután zsoltárokat énekeltek, kimentek az Olajfák hegyére (A Károli fordításban így áll: dicséretet énekelve). Sok mindent kell erről mondani. Mindjárt talán a legelőször azt, hogy ezek szerint Jézus tudott énekelni, és szeretett is énekelni. És ha a hagyomány idevonatkozó elemeit iránymutatónak tekintjük, akkor Jézus és a tanítványai az Olajfák hegyére indulva (vagy éppen a vacsorát lezárva) a Zsoltárok könyvéből énekeltek a páskaünnepre rendelt magasztaló énekeket, dicsőítéseket. Ezeket Hallél-zsoltároknak nevezték, a Hallél kifejezésből származik a Hallelujah szó is. Ezek között van a 116. zsoltár is, amit a lekcióban olvastam fel, s hallhattuk, szinte minden sora és titokzatos módon illeszkedik ahhoz, amit Jézus már korábban is jelzett, és most is, egészen egyértelműen mond a tanítványainak a szenvedéséről, az áldozata értelméről, az Isten szabadításáról és irántunk való kegyelméről.

A legtöbb bibliamagyarázó szerint Jézus és a tanítványai a 115. és 118. közé eső zsoltárokat énekelhették, s számomra úgy tűnik, ezek éneklésével Jézus még inkább készíteni akarta tanítványait a bekövetkezendőkre. Nem vagyok pedagógus, de azt azért tudom, hogy énekléssel sokkal könnyebben megtanulunk valamit, mintha csak úgy, szárazon prózában kellene bemagolni. Egész pontosan, így van a rend: száraz próza – mondjuk, puszta adatok, történelmi évszámok; aztán leíró próza, amit többé-kevésbé meg lehet tanulni; aztán jön a vers, a mondóka (hatszor négy az huszonnégy, kárörvendő sose légy! –, így tanultam a szorzótáblát gyerekkoromban); azután jön az ének. A reformáció idején Kálvin hamar rádöbbsent arra, hogy hiába prédikálnak szépen, hiába újítják meg az egyház életét, hiába vezetik be az evangélium drága tanítását és életszabályait, a genfiak nem tudnak imádkozni. A közép-korban a pap imádkozott, ráadásul latinul. Igen, a Miatyánkot és az Apostoli hitvallást mindenki tudta, és sok szép népi imádság is fennmaradt, de Kálvin jól érezte, hogy prófétai módon, zsoltárosan, Istent

áldó módon nem nagyon tudnak imádkozni a genfiak. Ezért megíratta a Genfi zsoldárokat, szereztek hozzá dallamokat, és ezeket énekelték Genfben, és miközben énekeltek, megtanultak imádkozni, hiszen a zsoldárok egytől-egyig imádságok. Nincs olyan élethelyzetünk – öröm és gond, áldás vagy vereség, szabadulás és bűnbeszülyedés, hálát adni való és megbánni való –, ami ne lenne belefoglalva a zsoldárokból. De többet is látunk itt! Az utolsó vacsorakor, indulóban ki az Olajfák hegyére, zsoldárokat énekeltek Jézus és a tanítványai. És ezek a zsoldárok nemcsak a nagy szabadítás pillanatait idézték fel (mikor Izrael népe kijött Egyiptomból - 114. zoltár; az élők magasztalása - 115. zoltár; jobb az Úrban bízni, mint emberekben reménykedni - 118. zoltár), hanem az egyes ember csodálatos tapasztalatait is, sőt annál többet jelentettek ezek a zsoldárok, mert egy-egy versük teljes egészében próféciának bizonyultak. Hadd idézzem a 116. zoltárból már hallott verset: Az Úr szemei előtt drága az ő kegyeseinek halála. (116. zoltár 15. vers) Semmilyen halál nem drága és szép! És mégis, azt mondja a zoltár, mintegy jövendölve, hogy annak az egyetlen igaznak – mert csak egy igaz volt: Jézus – a második Ádámnak – mert csak egyetlen egy tökéletes ember volt, Jézus – drága a halála az Úr szemei előtt. Elfogadta, abszolút érvényű, büntörülő áldozatnak.

Ezt mutatja nekünk a kenyér, amit veszünk, és a pohár, amit iszunk. Ezért idézi Pál apostol Jézus szerzésének azt a részét is, amit Lukács evangélista jegyzett fel: ezt cselekedjétek az én emlékezetemre (Lk 22,19). Hirdessétek az Úr Jézus halálát, amely kedves az Istennek. Csak ez az egy, mert a többi nem az. Olyannyira – és ezt egy másik zoltárban olvassuk –, hogy Isten nem hagyta, hogy az Ő szentje rothadást lásson (Zsolt 16,10). És ezt mondja a másik: Magasztallak téged, hogy meghallgattál, és szabadításomul lettél! (Zsolt 118, 21) Harmadnapon feltámasztotta Őt halottaiból.

Mindazáltal, még néhány szót hadd szóljak a körülményekről is, mert ezek itt fontosak. Az evangélisták igen gondosan és részletekbe menően jegyzik föl, hogy Jézus már a szolgálata kezdetén, még Galileában, amikor távol van a bonyodalmak városa, amikor még nem kérdőjelezték meg Jézus tekintélyét, nem szegültek szembe vele, nem szóttek összeesküvést ellene, mikor még – olvastuk Márk evangéliumának elején – az egész világ őt keresi (Mk 1,37), tehát még a sikerek csúcán kezdte Jézus a tanítványainak mondani: felmegyünk Jeruzsálembe, ahol engem megölnék; és ti meg fogtok bennem botránkozni. Megverik a pásztort és szétszéli a nyáj. És ahogy közeledett Jeruzsálem felé, ez a beszéd egyre sűrűbb lett, egyre többször mondta ezt Jézus, és egyre több történetet vonatkoztatott arra, ami Nagypénteken bekövetkezett. Nem állítom, de talán a mi lelkünk alján is van ott lapul az a fonák

készség, hogy minél többet mondják nekünk, hogy mit fogunk elvéteni – meg fogunk botránkozni! – annál közelebb sodródunk hozzá. Először tiltakozunk, és kijelentjük, nem fogjuk elrontani, állhatatosak maradunk. De nő a nyomás, és szinte megadjuk magunkat annak, amit képtelenségnek tartunk. Hadd lépjek ki egy pillanatra ebből a drámai feszültségből, és hadd hozzak távoli példát: minél többet mondják, hogy a magyar futballválogatott biztosan ki fog kapni, annál biztosabb, hogy ki fog kapni. Minél többet mondják egy diáknak, hogy úgysem tudja leckét megtanulni, annál biztosabb, hogy nem fogja megtanulni. Minél inkább magyarázzák egy kőművesnek, hogy nem fogja tudni felhúzni a falat, annál biztosabb, hogy nem fogja tudni megcsinálni. Addig mondjuk-mondjuk neki, hogy a végén: tessék, nem megy! De hát, válaszolhat, ti akartátok! Jézus biztos látta, biztos tudta, hogy így lesz, s mintha belekergetné a tanítványait ebbe a krízisbe: ma éjjel mindannyian megbotránkoztok bennem! Az utána következő szakaszban olvashatjuk Péter tiltakozását. Azt mondja: Ha mindnyájan megbotránkoznak is, de én nem. És mondta neki Jézus: Bizony mondom néked, hogy ma, ezen az éjszakán, mielőtt a kakas kétszer szólani, háromszor tagadsz meg engem. Ő pedig annál inkább erősítette: Ha veled együtt kell is meghalnom, semmiképpen meg nem tagadlak téged. Hasonlóképpen szóltak a többiek is. Ezt a szót kedves testvérek, hogy Ő „annál inkább” erősítette, úgy lehetne fordítani, hogy elkezdett hosszasan beszélni. És csak mondta-mondta, mondta, leállás nélkül, ellentmondást nem tűrő hangon. Lám, ennyire kész vagyok megvédeni téged! Szinte el tudom képzelni, hogy ha nem énekelve mentek ki az Olajfák hegyére, akkor végig az úton mondta-mondta Péter a magáét. Lukat beszélt Jézus hasába: lám, most is melletted van mindenki, de, ha ők meg is futamodnak, én nem. És ehhez csatlakoztak többiek is, és ők is kezdték mondogatni: én sem, én sem. Két dologra kell itt még figyelni. Lukács elbeszélése szerint, pontosan ekkor vette elő Péter a nála rejtegetett két kardot, s mondta: Uram, van itt nálunk két kard! (Lk 22,28) Továbbá, ezt a kifejezést, hogy «annál inkább erősítette», vagy annál inkább mondogatta, egy más alkalommal is olvassuk: amikor Pilátus kiviszi Jézust a tömeg elé azzal, hogy ártatlannak találta és elbocsátja, azok «annál inkább kiáltozni kezdtek: feszítsd meg!» (Mk 15,14) Annál inkább...

Ezért emlékezünk arra is, hogy még a vacsora közben, miután azt mondta Jézus: egy, aki itt ül az asztalnál, elárul engem - ezt megszeppent kérdéssel fogadják a tanítványok! Megszomorodtak és egyenként kezdték kérdezgetni: csak nem én? Csak nem én? (Mk 14,19) Hát melyik mondás az igaz, kedves testvérek? Az-e, amit az Olajfák hegyére menve Péter és tanítványtársai is szinte melldöngetve, bőszködve, kard előrántva mondanak: én bizony nem hagylak el! Vagy az-e, amit

megrezenve kérdeznek: csak nem én (foglak elárulni)? Mert ebben az utóbbi kérdésben – csak nem én? – tökéletesen leleplezik magukat a tanítványok. Mi tudjuk, Júdás volt, aki elment és elárulta a Mestert. De itt még egyen-egyenként mindegyikük azt kérdezgeti: csak nem én? – vagyis: én is megtehetném, rám is mondhatja a Mester. És inkább ez a megrendítő kérdés mutatja meg, hogy kik vagyunk, mintsem a hosszú szöveg, a fogadkozás, a bizonykodás, a kardcsörtetés, amivel talán éppen ezt a megrendültségüket vagy éppen önismeretet ritka pillanatát és rájuk rémületet próbálják elleplezni.

Kell hát ezeket a zoltárokat énekelni, a tanítványoknak is a zoltár szavával kell az üdvözítés titkát tanulni, és nekünk is bele kell hallgatni a 116. zoltár titokzatos szavaiba. Ügyefogyott voltam, bekerítettek, a pokol szorongattatásai támadtak rám, de az Úrhoz kiáltottam és meghallgatott. Kedves az Úr számára az én halálom. Ezért felemelem a szabadulás hálapoharát! Mert az kevés lenne a tanítványoknak, hogy megbotránkoznak, aztán megrendülnek, magukhoz térnek, és keseregnek. Szoktam idézni, most is hadd idézzem fel, mert sokféle olvasata van ennek a történetnek, ami velem esett meg, mikkor még Kőbányán szolgáltam lelkészként, és a kőbányai börtönbe jártam prédikálni vasárnap délután a fogvatartottaknak – most így illik mondani, régen úgy mondták, az elítélteknek. Éppen ilyen forró, júliusi izzasztó melegben tartottuk az istentiszteletet egy kicsi beton-szobácskában, az volt a kultúr-szoba a börtönben. Én álltam ott feketében, palástban, ahogy lelkésznek illik, a fogvatartottak lyukacsos trikócskában, klottgatyában, papucsban jöttek, mert bizony, nagyon meleg volt. És ahogy mondtam-mondtam, mondtam, az egyik rab felhúzta a hasára a trikót és elkezdte mutogatni a hasán a tetoválását: jó nagybetűkkel az volt a bőrébe vésve: bűn az élet. S csak mutatta gunyorosan: picinyem, te miről beszélsz itt? Hát bűn az élet! Tudtam én, hogy nem engem jött hallgatni, hanem csak azért, mert szabad foglalkozásnak számított az istentiszteleten való részvétel, és addig se kellett a cellájában üldögélnie. De nem bírta a szövegemet. Szóval: bűn az élet. Én ezt akkor úgy éltem meg, hogy ez csak afféle pimasz froclizás: papocskám, hát ezt törd át, ezt változtasd meg, húzzál ki a bűnből, ha tudsz, kutyából nem lesz szalonna. Ez a cinikus ember magatartása, amit Shakespeare-nél is mond III. Richárd: hogy kitöltsem a fecsegő időt, úgy döntöttem, hogy gazember leszek! Bűn az élet. De van ennek az esetnek más olvasata is, és ezt most rávetítem itt a tanítványoknak erre a kétféle beszédére - »csak nem én?«, illetve: »én nem«. Mert van, amikor beletörődéssel mondjuk azt, hogy bűn az élet. Szomorú, beletörődő mondás ez a szánkon, nem cinikus. Lám, igaz lett a Jézus szava: egyik tanítványa elárulta, a többiek megbotránkoztak, szétszaladtak, cserbenhagyták. «Sok szép ígéretemet, jaj de hányszor megtagadtam» – énekeljük egy

szép énekünkben (445.dicséret 2. vers). Csak lecsüggesztjük a kezünket, és azt mondjuk, hogy hát ha a tanítványok – és most hagyjuk a mesterséget meg a műveltséget, meg a kort és a civilizációt - ha ők, akik Jézus mellett ennyi időt eltöltöttek, átérték a csodálatos halfogást, látták a Jézushoz toduló tömegeket, szemtanúi voltak a csodáknak, a gyógyulásoknak, a szabadulásoknak, akiknek a kezébe adta Jézus a kenyeret és ők adhatták tovább az ötezernek és nem fogyott el, sőt bőséggel maradt, ha azok, akik látták, hogy Jézus lecsillapítja a háborgó tengert és egy szavával minden ellenállást elnémít, ha ők így szét szaladnak, így megbotránkoznak, ennyit nem ért nekik a Jézus szava, ennyit nem értek a csodák, ennyire nem vitte őket az áldás, hogy ott, azon a rövid kis éjszakán némileg kitartsanak vagy legalább a könnyüket hullatva prüszköljenek és tiltakozzanak, hanem elszaladnak, mint a gyáva gyerekek, akik lopni járnak a szomszéd kertbe és az rájuk küldte a kutyát, nos, akkor számunkra is csak ez a kérdés marad: »csak nem én?« - vagyis: hát én is! De Jézus és a tanítványai zsoltárokra énekelnek, köztük a 116.-at: «hittem, azért szóltam, noha igen megalázott voltam» (10.vers). «Az élők földjén fogok járni!» (9. vers). Mert csodálatos az Úr, aki meghallgatja az övéi szavát! Ügyefogyott voltam, de kimentett a veszedelemből (6. vers), kiszabadított a halálból (8. vers), mert elfogadta, bepecsételte az életemet. Drága az Úrnak az Ő kegyesei halála.

Mindazt tehát amit most elmondtam, szándékosan állítottam fekete-fehérbe. Igen szabad nekünk zsoltárt énekelni, és ezt kiváltképpen kell is énekelnünk. Szeretem és áldom az Úr Istent. És amikor olvassuk vagy éppen énekeljük, átérezzük, hogy a szívünknek szól, és mintha már mi mondanánk ezt a zsoltárt, s nemcsak azért, mert szép és olyan áldó, hanem azért is, mer, ahogy Kálvin mondja a magyarázatában: ha Isten feltámasztotta Krisztust, remélhetem, hogy reám is kiterjeszti majd ezt a kegyelmét. Azért kellett tehát drámai ellentétbe állítani a tanítványok szavait, hogy ne valamiféle csüggesztő végkövetkeztetés legyen a történetük. Na igen, jól mondta Jézus, hogy egyikük elárulja, jól mondta Jézus, hogy meg fognak botránkozni benne; jól megmutatta, hogy ilyenek vagyunk. Mind ilyenek vagyunk, semmit sem érünk, bűn az élet, lecsüggesztjük a kezünket. Ám a zsoltárban ott rejlik a kegyelem ereje, és ha Jézusban beteljesedett a zsoltár magasztalásának minden oka, akkor annak ellenére, hogy megbotránkoztunk, annak ellenére, hogy elárultuk őt és megtagadtuk, hogy elfutottunk, vagyis, annak ellenére, hogy látszatra semmi jele annak, hogy mi a Jézus ígéjével táplálkozunk, mindennek ellenére, mi is szabadon énekelhetjük ezt a zsoltárt. Mert eminensen ez az Üdvözítő zsoltára, amit az Olajfák hegyére indulva énekelt, készülve az elfogattatásra, az ítéletre, a kínhálálra, az eltemettetésre és a föltámadásra. Ha a tanítványokon teljesült jövendölése – megbotránkoztok bennem – be is teljesült, még inkább

teljesült az, amit a zsoltár hirdet: mi gyengék, esendők és törékenyek, és – ne felejtjük el – bűnösök – vagyunk; ügyefogyottak. De az Úr kiterjesztette reánk is az új élet kegyelmét, éppen azáltal, aki hű maradt hozzánk, akkor is, mikor mi megtagadtuk őt! Énekelhetjük hát bátran: Szeretem és áldom az Űristent. Meghallgatta könyörgésem szavát, kiszabadított a nyomorúságból, és Krisztusért és Krisztusban az én halálom is kedves lesz számára. Feltámaszt, maga elé állít, örök dicsőségben, a boldog színről színre látásban. Boldog ember az, akit Jézus tanít énekelni. Ámen

LEJEGYZTE: VÁSÁRHELYI PÉTER,
KIADJA: BUDAHEGYVIDÉKI REFORMÁTUS EGYHÁZKÖZSÉG
WWW.BUDAHEGYVIDEK.HU